

ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΗΣ
ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
– ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟ –

Βρυξέλλες, 12 Οκτωβρίου 2026
(OR. en)

AD 86/26

LIMITE

CONF-ME 37

ΕΓΓΡΑΦΟ ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΗΣ

Θέμα: ΚΟΙΝΗ ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
- Κεφάλαιο 17: Οικονομική και νομισματική πολιτική

Διαπραγματευτικό κεφάλαιο 17: Οικονομική και νομισματική πολιτική

Η παρούσα θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης βασίζεται στη γενική της θέση για τη Διάσκεψη Προσχώρησης με το Μαυροβούνιο (AD 23/12 CONF-ME 2) και διέπεται από τις διαπραγματευτικές αρχές που περιέχονται σε αυτήν, ήτοι:

- οποιαδήποτε άποψη εκφράζουν τα μέρη σχετικά με κάποιο κεφάλαιο των διαπραγματεύσεων δεν προδικάζει με κανένα τρόπο τη θέση που ενδέχεται να ληφθεί για άλλα κεφάλαια,
- οι συμφωνίες —συμπεριλαμβανομένων των μερικών συμφωνιών— που επιτυγχάνονται κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων σχετικά με κεφάλαια που θα εξετασθούν διαδοχικά δεν μπορούν να θεωρηθούν οριστικές έως ότου διαμορφωθεί συνολική συμφωνία,
- ισχύουν οι απαιτήσεις που καθορίζονται στα σημεία 24, 28, 41 και 44 του διαπραγματευτικού πλαισίου.

Η ΕΕ παροτρύνει το Μαυροβούνιο να συνεχίσει τη διαδικασία ευθυγράμμισης με το κεκτημένο της, σημειώνοντας ότι ενδέχεται να τεθούν σε ισχύ επιπρόσθετες διατάξεις κεκτημένου πριν από την προσχώρηση, ώστε να διασφαλιστούν η αποτελεσματική εφαρμογή και επιβολή του κεκτημένου και να αναπτυχθούν, πριν ακόμη από την προσχώρηση, πολιτικές και μέσα που να προσεγγίζουν όσο το δυνατόν περισσότερο τις αντίστοιχες πολιτικές και τα μέσα της ΕΕ.

Η ΕΕ σημειώνει ότι το Μαυροβούνιο, στη διαπραγματευτική του θέση AD 21/17 CONF-ME 8 + ADD 1 και στο προσάρτημα AD 64/26 CONF-ME 28, αποδέχεται το κεκτημένο του κεφαλαίου 17 όπως ίσχυε στις 28 Αυγούστου 2026 και δηλώνει ότι θα είναι έτοιμο να το εφαρμόσει έως την ημερομηνία της προσχώρησής του στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Νομισματική πολιτική

Η ΕΕ αναγνωρίζει τη σημαντική πρόοδο που έχει σημειώσει το Μαυροβούνιο σε ό,τι αφορά την ευθυγράμμιση της νομοθεσίας του με το κεκτημένο της ΕΕ, προκειμένου να εξασφαλίσει τη λειτουργική, θεσμική, προσωπική και οικονομική ανεξαρτησία της Κεντρικής Τράπεζας.

Η ΕΕ σημειώνει ότι ο Νόμος για την Κεντρική Τράπεζα του Μαυροβουνίου (ΚΤΜ) διασφαλίζει και εφαρμόζει και τις τέσσερις αρχές ανεξαρτησίας των κεντρικών τραπεζών (λειτουργική, θεσμική, προσωπική και οικονομική ανεξαρτησία) σύμφωνα με τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) και το καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ). Ο νόμος ορίζει ρητά ότι πρωταρχικός στόχος της ΚΤΜ είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών. Με την επιφύλαξη αυτής της βασικής εντολής, η ΚΤΜ στηρίζει επίσης τις οικονομικές πολιτικές της ΕΕ.

Η ΕΕ σημειώνει ότι η ΚΤΜ λειτουργεί ανεξάρτητα στο πλαίσιο της επιδίωξης των στόχων της· ο δε σχετικός νόμος απαγορεύει κάθε εξωτερική επιρροή στις διαδικασίες και τα όργανα λήψης αποφάσεών της, μεταξύ άλλων από κρατικούς φορείς ή άλλες οντότητες. Η αρχή αυτή ισχύει και για τις αποφάσεις της ΚΤΜ, οι οποίες δεν μπορούν να εγκριθούν, να ανακληθούν, να ακυρωθούν ή να τροποποιηθούν με οποιονδήποτε άλλο τρόπο από εξωτερικές αρχές, παρά μόνο με δικαστικό έλεγχο.

Η ΕΕ παρατηρεί ότι ο νόμος για την ΚΤΜ θεσπίζει εξαστη θητεία για τον διοικητή, τους υποδιοικητές και άλλα μέλη του Συμβουλίου, με ισχυρές διασφαλίσεις κατά της αυθαίρετης παύσης τους, καθώς οι προϋποθέσεις για την παύση από τα καθήκοντά τους ευθυγραμμίζονται πλήρως με το καταστατικό του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ. Η ΕΕ σημειώνει επίσης ότι ο νόμος καθορίζει και κριτήρια επιλεξιμότητας, κανόνες περί ασυμβίβαστου και περιορισμούς σχετικά με την απασχόληση των προσώπων αυτών μετά τη λήξη της θητείας τους, προκειμένου να αποφεύγονται τυχόν συγκρούσεις συμφερόντων.

Σε ό,τι αφορά την οικονομική ανεξαρτησία, η ΕΕ σημειώνει ότι ο νόμος για την ΚΤΜ ευθυγραμμίζεται με το καταστατικό του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ. Επιπλέον, η ΕΕ επισημαίνει ότι η ΚΤΜ είναι ανεξάρτητη ως προς την παραγωγή του εισοδήματός της, την έγκριση του οικονομικού σχεδίου και των ετήσιων καταστάσεών της, τον καθορισμό των κερδών και των ζημιών της και τη διανομή των κερδών σύμφωνα με το νόμο για την ΚΤΜ. Η ΚΤΜ διαθέτει μηχανισμούς ελέγχου που περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τον διορισμό ανεξάρτητου εξωτερικού ελεγκτή. Η ΕΕ αναμένει ότι οι διασφαλίσεις αυτές θα συμβάλουν στην οικονομική βιωσιμότητα και την επιχειρησιακή ανεξαρτησία της ΚΤΜ και θα την προστατεύσουν από πολιτικές επιρροές. Για να διατηρηθεί η οικονομική αυτονομία της ΚΤΜ, είναι σημαντικό η κυβέρνηση του Μαυροβουνίου να τηρήσει τη συμφωνία που επιτεύχθηκε με την ΚΤΜ σχετικά με τα τέλη εξυπηρέτησης, τα οποία αποτελούν σημαντική πηγή εσόδων και συμβάλλουν στην οικονομική ανεξαρτησία και την επιχειρησιακή αυτονομία της ΚΤΜ.

Η ΕΕ επικροτεί την τροποποίηση του άρθρου 143 του Συντάγματος του Μαυροβουνίου, η οποία εγκρίθηκε στις 24 Αυγούστου 2026 και ενισχύει περαιτέρω τη λειτουργική ανεξαρτησία της Κεντρικής Τράπεζας.

Η ΕΕ σημειώνει ότι το νομικό πλαίσιο του Μαυροβουνίου απαγορεύει τη νομισματική χρηματοδότηση του δημόσιου τομέα και ευθυγραμμίζεται με το άρθρο 123 της ΣΛΕΕ και το καταστατικό του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ.

Καταγράφει επίσης σειρά νομικών τροποποιήσεων, μεταξύ άλλων, στην τομεακή νομοθεσία για τα πιστωτικά ιδρύματα, τα συνταξιοδοτικά ταμεία, την προστασία των καταθέσεων και την ασφάλιση με τις οποίες αντιμετωπίστηκε το ζήτημα της απαγόρευσης της προνομιακής πρόσβασης των δημόσιων αρχών στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, όπως απαιτείται από το άρθρο 124 της ΣΛΕΕ. Η ΕΕ σημειώνει ότι οι τροποποιήσεις αυτές, οι οποίες θα ισχύουν κατά την προσχώρηση, θα εξασφαλίσουν την πλήρη συμμόρφωση με το κεκτημένο της ΕΕ στον τομέα αυτόν.

Η ΕΕ υπογραμμίζει ότι είναι εξαιρετικά σημαντικό το Μαυροβούνιο να διατηρήσει την ανεξαρτησία της ΚΤΜ και να την προστατεύσει από αθέμιτες πολιτικές επιρροές, ιδίως με την πλήρη τήρηση και εφαρμογή του νόμου για την Κεντρική Τράπεζα του Μαυροβουνίου και άλλων σχετικών νομοθετικών πράξεων.

Η ΕΕ παρατηρεί ότι το Μαυροβούνιο έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο όσον αφορά την ενσωμάτωση της κεντρικής του τράπεζας στο ΕΣΚΤ, ότι έχει καταρτίσει χάρτη πορείας για την ενσωμάτωση και ότι εξακολουθεί να ενισχύει τις αναγκαίες διοικητικές, τεχνικές και επιχειρησιακές ικανότητες για την εκπλήρωση των καθηκόντων που σχετίζονται με το ΕΣΚΤ κατά την προσχώρηση.

Εφαρμογή του πλαισίου της ΣΛΕΕ για την υιοθέτηση του ευρώ στο Μαυροβούνιο

Η ΕΕ έχει επανειλημμένα υπογραμμίσει ότι η μονομερής ευρωπαϊκή της οικονομίας του Μαυροβουνίου έρχεται σε αντίθεση με το σκεπτικό στο οποίο βασίζεται η ΣΛΕΕ, η οποία καθορίζει σαφή θεσμική πορεία προς την υιοθέτηση του ευρώ. Για την υιοθέτηση του ευρώ, τα κράτη μέλη της ΕΕ πρέπει να έχουν επιτύχει υψηλό βαθμό σταθερής σύγκλισης, η οποία μετράται με την εκπλήρωση τεσσάρων κριτηρίων ονομαστικής σύγκλισης (σταθερότητα των τιμών, διατηρησιμότητα των δημόσιων οικονομικών, συναλλαγματική ισοτιμία και μακροπρόθεσμο επιτόκιο), λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη άλλους παράγοντες που σχετίζονται με την οικονομική ολοκλήρωση και σύγκλιση, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 140 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ και στο πρωτόκολλο (αριθ. 13) σχετικά με τα κριτήρια σύγκλισης.

Η ΕΕ υπενθυμίζει τη γενική θέση για τη Διάσκεψη Προσχώρησης με το Μαυροβούνιο (AD 23/12 CONF-ME 2), στην οποία αναφέρεται ότι η χρήση του ευρώ από το Μαυροβούνιο, την οποία αποφάσισαν οι αρχές του Μαυροβουνίου υπό εξαιρετικές περιστάσεις, είναι απολύτως διακριτή από τη συμμετοχή στη ζώνη του ευρώ και ότι το ζήτημα θα πρέπει να εξεταστεί κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων. Προσέθεσε επίσης ότι το Μαυροβούνιο αναμένεται να συμμετάσχει, από την προσχώρηση, στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση ως κράτος μέλος με παρέκκλιση και να προσχωρήσει στην ζώνη του ευρώ, κατόπιν σχετικής απόφασης του Συμβουλίου, αφού αξιολογηθεί ότι πληροί τις αναγκαίες προϋποθέσεις.

Η ΕΕ υπενθυμίζει επίσης την κοινή θέση της ΕΕ για το κεφάλαιο 17 (AD 4/18 CONF-ME 2), στην οποία διευκρινίζεται ότι η ΕΕ θα καθορίσει τον τρόπο εφαρμογής του πλαισίου της ΕΕ για την υιοθέτηση του ευρώ πριν από το προσωρινό κλείσιμο του κεφαλαίου αυτού. Ως εκ τούτου, η ΕΕ κατήρτισε και υπέβαλε στο Μαυροβούνιο λύση που λαμβάνει υπόψη την ιδιόμορφη κατάσταση του Μαυροβουνίου και διασφαλίζει ότι η αξιολόγηση της σύγκλισης που εφαρμόζεται στο Μαυροβούνιο είναι ισοδύναμη, από οικονομική άποψη, με εκείνη που εφαρμόζεται σε άλλα κράτη μέλη και επιτρέπει δεόντως την αξιολόγηση της συμμόρφωσης του Μαυροβουνίου με τον υψηλό βαθμό σταθερής σύγκλισης που απαιτείται από το άρθρο 140 της ΣΛΕΕ.

Η ΕΕ αναγνωρίζει ότι το Μαυροβούνιο αποδέχθηκε επίσημα την προταθείσα λύση για το προσαρμοσμένο πλαίσιο αξιολόγησης της σύγκλισης για την υιοθέτηση του ευρώ και εκπλήρωσε το πέμπτο κριτήριο αναφοράς που ορίζεται στην κοινή θέση AD 4/18 CONF-ME 2 της ΕΕ.

Το προσαρμοσμένο πλαίσιο αξιολόγησης της σύγκλισης για το Μαυροβούνιο θα ενσωματωθεί στη Συνθήκη Προσχώρησης.

Οικονομική πολιτική

Η ΕΕ σημειώνει ότι το Μαυροβούνιο έχει επιτύχει ουσιαστική πρόοδο όσον αφορά την προετοιμασία για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών της ΕΕ σύμφωνα με τη ΣΛΕΕ. Εκφράζει ικανοποίηση για το κρίσιμο ορόσημο που επιτεύχθηκε όσον αφορά τη στατιστική ευθυγράμμιση με τις απαιτήσεις του ευρωπαϊκού συστήματος εθνικών και περιφερειακών λογαριασμών του 2010 (ΕΣΛ 2010), ιδίως όσον αφορά την υποβολή στατιστικών στοιχείων, πινάκων και καταγραφών σχετικά με τις Στατιστικές Δημοσίων Οικονομικών (ΣΔΟ) και τη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος (ΔΥΕ), γεγονός που έχει καίρια σημασία για την παρακολούθηση των εθνικών προϋπολογισμών σύμφωνα με το άρθρο 126 της ΣΛΕΕ. Η ΕΕ καλεί το Μαυροβούνιο να ευθυγραμμιστεί περαιτέρω με τις στατιστικές απαιτήσεις και τις απαιτήσεις διαφάνειας για τα εθνικά δημοσιονομικά πλαίσια και σημειώνει τις σχετικές δεσμεύσεις του Μαυροβουνίου στο πλαίσιο του κεφαλαίου 18 (Στατιστικές) των διαπραγματεύσεων προσχώρησης.

Η ΕΕ παρατηρεί ότι το Μαυροβούνιο έχει ευθυγραμμιστεί σε γενικές γραμμές με την οδηγία 2011/85/ΕΕ, με τη θέσπιση του νόμου περί προϋπολογισμού και δημοσιονομικής ευθύνης στις 24 Αυγούστου. Ο νόμος αυτός καλύπτει τις βασικές απαιτήσεις των ενωσιακών κανόνων για τα δημοσιονομικά πλαίσια, συμπεριλαμβανομένων των δημοσιονομικών κανόνων, μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού πλαισίου, ενίσχυσης του σχεδιασμού και της εκτέλεσης του προϋπολογισμού, κατάρτισης προϋπολογισμού βάσει επιδόσεων, διαχείρισης του δημόσιου χρέους, παρακολούθησης των δημοσιονομικών κινδύνων και σύστασης ανεξάρτητου Δημοσιονομικού Συμβουλίου.

Η ΕΕ χαιρετίζει τον διορισμό όλων των μελών του Δημοσιονομικού Συμβουλίου στις 31 Ιουλίου 2026, αλλά καλεί το Μαυροβούνιο να επιταχύνει την έναρξη λειτουργίας του Συμβουλίου αυτού, το οποίο πρέπει να αρχίσει να εκδίδει ανεξάρτητες γνωμοδοτήσεις εμπειρογνομόνων σχετικά με τα δημοσιονομικά προγράμματα της κυβέρνησης πολύ πριν από την ημερομηνία προσχώρησης.

Η ΕΕ σημειώνει επίσης ότι το Μαυροβούνιο εξακολουθεί να συμμετέχει στον ετήσιο οικονομικό και δημοσιονομικό διάλογο μεταξύ της ΕΕ και των περιφερειακών εταίρων (Πρόγραμμα Οικονομικής Μεταρρύθμισης) και δεσμεύεται τακτικά να εφαρμόζει τις ετήσιες κατευθύνσεις πολιτικής. Το Πρόγραμμα Οικονομικής Μεταρρύθμισης λειτουργεί ως κεντρικός μηχανισμός για τον μακροοικονομικό και δημοσιονομικό σχεδιασμό, διασφαλίζοντας την ευθυγράμμιση με τη διαδικασία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

Η ΕΕ υπογραμμίζει ότι οι διαρκείς προσπάθειες και η σταθερή υλοποίηση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων —ιδίως εκείνων στις οποίες δίνεται προτεραιότητα στην έκθεση ανά χώρα που συνοδεύει την ετήσια ανακοίνωση σχετικά με την πολιτική διεύρυνσης της ΕΕ, στο θεματολόγιο μεταρρυθμίσεων στο πλαίσιο του σχεδίου ανάπτυξης για τα Δυτικά Βαλκάνια και στον ετήσιο οικονομικό και δημοσιονομικό διάλογο μεταξύ της ΕΕ και των περιφερειακών εταίρων— εξακολουθούν να είναι αναγκαίες για τη διατήρηση και την περαιτέρω ενίσχυση της ικανότητας του Μαυροβουνίου να λειτουργεί ως οικονομία της αγοράς και για τη διασφάλιση της ανταγωνιστικής ικανότητας του Μαυροβουνίου εντός της Ένωσης κατά την προσχώρηση.

* * *

Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω εκτιμήσεων, η ΕΕ σημειώνει ότι, στο παρόν στάδιο, δεν απαιτούνται περαιτέρω διαπραγματεύσεις για αυτό το κεφάλαιο.

Η παρακολούθηση της προόδου όσον αφορά την ευθυγράμμιση με το κεκτημένο της ΕΕ και την εφαρμογή του θα συνεχιστεί καθ' όλη τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων. Η ΕΕ υπογραμμίζει ότι θα δώσει ιδιαίτερη προσοχή στην παρακολούθηση όλων των ειδικών θεμάτων που αναφέρονται ανωτέρω, ώστε να εξασφαλισθούν η διοικητική ικανότητα του Μαυροβουνίου, η ικανότητά του για υλοποίηση και επιβολή του κεκτημένου του παρόντος κεφαλαίου, συμπεριλαμβανομένης της ενισχυμένης ικανότητας να λειτουργεί ως οικονομία της αγοράς, καθώς και η ολοκλήρωση της νομοθετικής ευθυγράμμισης. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στις σχέσεις του παρόντος κεφαλαίου με άλλα κεφάλαια των διαπραγματεύσεων. Η τελική αξιολόγηση της συμμόρφωσης της νομοθεσίας του Μαυροβουνίου με το κεκτημένο και της ικανότητας εφαρμογής του σε όλους τους τομείς μπορεί να γίνει μόνο σε μεταγενέστερο στάδιο των διαπραγματεύσεων. Εκτός από όλες τις πληροφορίες τις οποίες ενδέχεται να ζητήσει η ΕΕ για τις διαπραγματεύσεις του παρόντος κεφαλαίου και οι οποίες πρέπει να υποβληθούν στη Διάσκεψη, η ΕΕ καλεί το Μαυροβούνιο να παρέχει τακτικά στο Συμβούλιο Σταθεροποίησης και Σύνδεσης λεπτομερείς και γραπτές πληροφορίες σχετικά με την πορεία εφαρμογής του κεκτημένου και την ενίσχυση της διοικητικής του ικανότητας.

Βάσει όλων των ανωτέρω εκτιμήσεων, η ΕΕ θα επανέλθει, εφόσον χρειαστεί, σε αυτό το κεφάλαιο σε εύθετο χρόνο.

Η ΕΕ σημειώνει ότι το Μαυροβούνιο, στη διαπραγματευτική του θέση AD 21/17 CONF-ME 8 + ADD 1 και στο προσάρτημα AD 64/26 CONF-ME 28, αποδέχεται το κεκτημένο του κεφαλαίου 17 όπως ίσχυε στις 28 Αυγούστου 2026.

Η ΕΕ αναγνωρίζει ότι το Μαυροβούνιο δηλώνει ότι θα συνεχίσει τη διαδικασία ευθυγράμμισης με το κεκτημένο και ότι θα είναι σε θέση να το εφαρμόσει πριν από την προσχώρησή του στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Επιπλέον, η ΕΕ υπενθυμίζει ότι ενδέχεται να υπάρξει νέο κεκτημένο μεταξύ της 28ης Αυγούστου 2026 και της ολοκλήρωσης των διαπραγματεύσεων.

**ΣΧΕΔΙΟ – ΝΟΜΙΚΕΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΠΟΥ
ΠΡΟΚΥΠΤΟΥΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΗ ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΕ**

ΜΕΡΟΣ [XX]

ΑΡΧΕΣ

Άρθρο [X]

Το Μαυροβούνιο συμμετέχει στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση από την ημερομηνία προσχώρησης ως κράτος μέλος για το οποίο ισχύει παρέκκλιση κατά την έννοια του άρθρου 139 της ΣΛΕΕ.

- Με την επιφύλαξη της παραγράφου 1, κατά την προσχώρηση στην Ένωση, επιτρέπεται κατ' εξαίρεση στο Μαυροβούνιο να συνεχίσει να χρησιμοποιεί το ευρώ ως μοναδικό νόμιμο νόμισμα, σύμφωνα με το εθνικό του δίκαιο.
- Το ευρώ δεν αποτελεί νόμιμο νόμισμα στο Μαυροβούνιο σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης έως την κατάργηση της παρέκκλισης, σύμφωνα με το άρθρο 140 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ.
- Έως ότου καταργηθεί η παρέκκλιση, η χρήση του ευρώ από το Μαυροβούνιο δεν του παρέχει κανένα από τα δικαιώματα ή τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την ιδιότητα κράτους μέλους με νόμισμα το ευρώ.
- Λόγω της ιδιόμορφης κατάστασης του Μαυροβουνίου, οι απαιτήσεις που ορίζονται στο άρθρο 140 παράγραφος 1 πρώτο εδάφιο τρίτη και τέταρτη περίπτωση της ΣΛΕΕ και αναλύονται περαιτέρω στο άρθρο 3 και 4 του πρωτοκόλλου (αριθ. 13) των Συνθηκών προσαρμόζονται όπως ορίζεται στο πρωτόκολλο αριθ. [xx].

Πρωτόκολλο αριθ. [xx] σχετικά με ορισμένες προσαρμογές του πλαισίου αξιολόγησης της σύγκλισης για το Μαυροβούνιο [θα προσαρτηθεί στη Συνθήκη Προσχώρησης]

Αιτιολογικές σκέψεις:

Η χρήση του ευρώ από το Μαυροβούνιο δικαιολογείται από εξαιρετικές ιστορικές συγκυρίες. Μετά τον υπερπληθωρισμό που προέκυψε μετά τους πολέμους της δεκαετίας του 1990, το Μαυροβούνιο άρχισε να χρησιμοποιεί de facto το γερμανικό μάρκο τη δεκαετία του 1990. Προκειμένου να σταθεροποιηθεί η οικονομία του Μαυροβουνίου, το γερμανικό μάρκο άρχισε επίσημα να χρησιμοποιείται ως νόμιμο νόμισμα το 1999, παράλληλα με το γιουγκοσλαβικό δηνάριο, και έως το 2000 κατέστη το μοναδικό νόμιμο νόμισμα του Μαυροβουνίου. Δεν υπήρξε συμφωνία με την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας σχετικά με τη χρήση του γερμανικού μάρκου από το Μαυροβούνιο. Τον Μάρτιο του 2002, μετά την κυκλοφορία των τραπεζογραμμάτων και κερμάτων ευρώ στη ζώνη του ευρώ, το Μαυροβούνιο αντικατέστησε το γερμανικό μάρκο με το ευρώ ως μοναδικό νόμιμο νόμισμα. Ομοίως, δεν υπάρχει συμφωνία με την Ευρωπαϊκή Ένωση που να διέπει τη χρήση του ευρώ από το Μαυροβούνιο.

- Τον Οκτώβριο του 2007, το Συμβούλιο δήλωσε ότι η μονομερής ευρωπαϊοποίηση δεν συνάδει με τις Συνθήκες, οι οποίες προβλέπουν την υιοθέτηση του ευρώ ως αποτέλεσμα διαρθρωμένης, πολυμερούς διαδικασίας σύγκλισης, και ότι οι συνέπειες των Συνθηκών στο νομισματικό καθεστώς του Μαυροβουνίου θα αναλυθούν λεπτομερώς σε εύθετο χρόνο, το αργότερο κατά τη διάρκεια τυχόν μελλοντικών διαπραγματεύσεων προσχώρησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση.
- Η χρήση του ευρώ από το Μαυροβούνιο δημιουργεί δυσκολίες στην εφαρμογή δύο εκ των τεσσάρων κριτηρίων σύγκλισης που προβλέπονται στο άρθρο 140 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ και αναλύονται περαιτέρω στο πρωτόκολλο (αριθ. 13) των Συνθηκών¹, δηλαδή των κριτηρίων της συναλλαγματικής ισοτιμίας και, σε μικρότερο βαθμό, του μακροπρόθεσμου επιτοκίου. Αυτό μειώνει την πραγματική οικονομική σημασία τους για την αξιολόγηση της απαίτησης υψηλού βαθμού σταθερής σύγκλισης, όπως ορίζεται στο άρθρο 140 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ.

¹ Πρωτόκολλο (αριθ. 13) σχετικά με τα κριτήρια σύγκλισης (ΕΕ C 202 της 7.6.2016, σ. 281, ELI: http://data.europa.eu/eli/treaty/tfeu_2016/pro_13/oj)

- Λόγω της χρήσης του ευρώ στο Μαυροβούνιο, τα κριτήρια της συναλλαγματικής ισοτιμίας και του μακροπρόθεσμου επιτοκίου δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν πλήρως ως δοκιμή αγοράς των κινδύνων για τη μακροοικονομική και χρηματοπιστωτική σταθερότητα, όπως προβλέπεται στο άρθρο 140 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ και στο πρωτόκολλο (αριθ. 13) των Συνθηκών. Ειδικότερα, μια κρίσιμη δυσκολία για την αξιολόγηση είναι ο έλεγχος της απουσίας σοβαρών εντάσεων συναλλαγματικής φύσεως, που δεν μπορεί να διενεργηθεί όταν δεν υπάρχει συναλλαγματική ισοτιμία. Ως εκ τούτου, λόγω της αδυναμίας ουσιαστικής χρήσης του κριτηρίου της συναλλαγματικής ισοτιμίας, και της εξασθένησης της χρησιμότητας του κριτηρίου του μακροπρόθεσμου επιτοκίου, το κριτήριο της συναλλαγματικής ισοτιμίας θα πρέπει να αντικατασταθεί από διεξοδική εξέταση «άλλων παραγόντων» που σχετίζονται με την οικονομική ολοκλήρωση και σύγκλιση, όπως αναφέρεται στο τελευταίο εδάφιο του άρθρου 140 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, η οποία θα πρέπει επίσης να συμπληρώσει το κριτήριο του επιτοκίου, προκειμένου να καταστεί δυνατή η ορθή αξιολόγηση της απαίτησης για υψηλό βαθμό σταθερής σύγκλισης.
- Η επιλογή άλλων συναφών παραγόντων για την αντικατάσταση και συμπλήρωση άλλων κριτηρίων διέπεται από την αρχή της λειτουργικής ισοδυναμίας, με στόχο να αντισταθμιστεί η έλλειψη σχετικών πληροφοριών για την αξιολόγηση της επίτευξης υψηλού βαθμού σταθερής σύγκλισης, οι οποίες διαφορετικά θα είχαν αντληθεί από τη διαπίστωση σοβαρών εντάσεων συναλλαγματικής φύσεως και υψηλού μακροπρόθεσμου επιτοκίου. Με τον τρόπο αυτό θα διασφαλιστεί επίσης ότι η αξιολόγηση της σύγκλισης που εφαρμόζεται για το Μαυροβούνιο είναι ισοδύναμη, από οικονομική άποψη, με εκείνη που εφαρμόζεται για άλλα κράτη μέλη με παρέκκλιση.

- Ειδικότερα, η εξέταση: i) της κατάστασης και της εξέλιξης του ισοζυγίου πληρωμών (τρέχουσες συναλλαγές, κεφαλαιακές μεταβιβάσεις και χρηματοοικονομικές συναλλαγές), συμπεριλαμβανομένων των εξωτερικών χρηματοπιστωτικών θέσεων ενεργητικού και παθητικού· και ii) της κατάστασης και της εξέλιξης της ανταγωνιστικότητας τιμών και κόστους θα πρέπει να έχουν ως στόχο τον προσδιορισμό πιθανών εξωτερικών ή εσωτερικών ευπαθειών, οι οποίες θα μπορούσαν να έχουν οδηγήσει σε σοβαρές εντάσεις συναλλαγματικής φύσεως εάν το Μαυροβούνιο είχε το δικό του νόμισμα. Σκοπός της αξιολόγησης θα πρέπει να είναι η εκτίμηση της βιωσιμότητας της εξωτερικής θέσης του Μαυροβουνίου. Θα πρέπει επίσης να εξεταστούν πιθανές εσωτερικές ανισορροπίες, οι οποίες ενδέχεται να οδηγήσουν σε εξωτερικές ανισορροπίες. Σύμφωνα με το άρθρο 140 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ και το πρωτόκολλο (αριθ. 13) των Συνθηκών, το Μαυροβούνιο θα πρέπει να έχει σταθερή εξωτερική θέση κατά τη διάρκεια της συμμετοχής του στον μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών (ΜΣΙ ΙΙ) για τουλάχιστον δύο συναπτά έτη.
- Η ανάλυση των στοιχείων αυτών, όπως αναφέρεται στην προηγούμενη αιτιολογική σκέψη, θα πρέπει να συνεκτιμηθεί εξίσου στην αξιολόγηση της επίτευξης υψηλού βαθμού σταθερής σύγκλισης με εκείνη των άλλων κριτηρίων σύγκλισης. Η ανάλυση θα μπορούσε να οδηγήσει σε θετική αξιολόγηση, εφόσον πληρούνται και τα άλλα κριτήρια και διαπιστωθεί υψηλός βαθμός σταθερής σύγκλισης, ή σε αρνητική αξιολόγηση, σε περίπτωση κινδύνων για τη διατηρησιμότητα της εξωτερικής θέσης.
- Η αξιολόγηση θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τα μακροοικονομικά θεμελιώδη μεγέθη του Μαυροβουνίου και κατά πόσον το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών υποστηρίζεται από σταθερές πηγές εξωτερικής χρηματοδότησης, όπως υπολογίζονται στο ισοζύγιο χρηματοοικονομικών συναλλαγών. Με συμπληρωματική ανάλυση των εξωτερικών χρηματοπιστωτικών θέσεων ενεργητικού και παθητικού θα πρέπει να εκτιμηθεί η έκθεση της χώρας σε κινδύνους πιθανών αλλαγών στη στάση των ξένων επενδυτών και στους σχετικούς κινδύνους απότομης διόρθωσης της εξωτερικής θέσης. Η ανάλυση αυτή θα πρέπει επίσης να λαμβάνει υπόψη την κατανομή των εξωτερικών υποχρεώσεων σε άμεσες ξένες επενδύσεις και χρέος. Παρότι οι τιμές και το κόστος θα πρέπει να εξεταστούν στο πλαίσιο του κριτηρίου της σταθερότητας των τιμών, με την ανάλυση των δεικτών εξωτερικής ανταγωνιστικότητας θα προσδιοριστεί κατά πόσον οι συσσωρευμένες μεταβολές των τιμών και του κόστους ενέχουν κινδύνους για τις εξωτερικές επιδόσεις, όπως εκτιμώνται, για παράδειγμα, από την αύξηση των μεριδίων στις εξαγωγικές αγορές.

- Η ανάλυση θα πρέπει επίσης να επιδιώκει τον εντοπισμό πιθανών εσωτερικών ανισορροπιών, οι οποίες, εάν δεν αντιμετωπιστούν, θα μπορούσαν τελικά να οδηγήσουν σε ανάγκη εξωτερικής προσαρμογής. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να αξιολογηθεί ειδικότερα η εξέλιξη του χρέους των νοικοκυριών ή των επιχειρήσεων, με συνεκτίμηση της δυναμικής και του επιπέδου του χρέους. Και οι δύο διαστάσεις θα πρέπει να αξιολογηθούν υπό το πρίσμα των μακροοικονομικών θεμελιωδών μεγεθών της χώρας. Η ανάλυση των πιθανών εσωτερικών ανισορροπιών θα πρέπει να συμπληρωθεί από εξέταση των πιθανών ευπαθειών στον χρηματοοικονομικό τομέα, καθώς οι εν λόγω ευπάθειες μπορούν να επιδεινώσουν σοβαρά άλλες μακροοικονομικές ανισορροπίες. Επιπλέον, παρότι οι δημοσιονομικές ανισορροπίες αποτελούν καλά τεκμηριωμένη πιθανή πηγή εξωτερικών ανισορροπιών, θα πρέπει να αξιολογούνται στο πλαίσιο του δημοσιονομικού κριτηρίου και, ως εκ τούτου, να μην περιλαμβάνονται στην ανάλυση των «άλλων παραγόντων».
- Τόσο η εξωτερική όσο και η εσωτερική διάσταση της αξιολόγησης βιωσιμότητας θα πρέπει να μελετώνται βάσει ενός συνόλου δεικτών. Χρειάζεται συνεκτίμηση των διασταυρούμενων αλληλεπιδράσεων για τον εντοπισμό πιθανών πηγών ευπαθειών που θα μπορούσαν να ενισχύσουν αμοιβαία τις επιπτώσεις τους. Η ανάλυση θα πρέπει να βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στις μεθόδους και τα ποσοτικά μέσα που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο της διαδικασίας μακροοικονομικών ανισορροπιών (DMA) που θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών², και τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1174/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με κατασταλτικά μέτρα για τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών στην ευρωζώνη³. Η ανάλυση θα πρέπει ιδίως να λαμβάνει υπόψη τα πορίσματα πιθανών εμπεριστατωμένων επισκοπήσεων στο πλαίσιο της DMA. Σύμφωνα με προηγούμενες εκθέσεις σύγκλισης, η αξιολόγηση των «άλλων παραγόντων» θα πρέπει επίσης να λαμβάνει υπόψη τη θεσμική ποιότητα, δεδομένου του ρόλου της στη διαμόρφωση της μακροοικονομικής ανθεκτικότητας και της ικανότητας προσαρμογής της οικονομίας.

² Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών (ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25),
ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj>

³ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1174/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με κατασταλτικά μέτρα για τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών στην ευρωζώνη (ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 8),
ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2011/1174/oj>

- Τα κριτήρια σύγκλισης για τη σταθερότητα των τιμών και τη δημοσιονομική βιωσιμότητα θα πρέπει να εφαρμοστούν στο Μαυροβούνιο, όπως ορίζεται στο άρθρο 140 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ και στο πρωτόκολλο (αριθ. 13) των Συνθηκών. Για το Μαυροβούνιο πρέπει να εφαρμοστεί επίσης η απαίτηση συμβατότητας της εθνικής νομοθεσίας με τα άρθρα 130 και 131 της ΣΛΕΕ και το καταστατικό του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ, όπως ορίζεται στο άρθρο 140 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ.
- Επιπλέον, σύμφωνα με το ισχύον πλαίσιο για τη συμμετοχή στον ΜΣΙ ΙΙ, το οποίο καθορίστηκε από τον ΜΣΙ.

Τα μέρη του ΜΣΙ ΙΙ το 2018 για τη Βουλγαρία και το 2019 για την Κροατία, το Μαυροβούνιο και τα μέρη του ΜΣΙ ΙΙ θα πρέπει να συμφωνήσουν σχετικά με ορισμένες προηγούμενες δεσμεύσεις πολιτικής, οι οποίες θα πρέπει να υλοποιηθούν από το κράτος μέλος πριν από την προσχώρησή του στον ΜΣΙ ΙΙ, σε τομείς πολιτικής που έχουν μεγάλη σημασία για την ομαλή μετάβαση και συμμετοχή στον ΜΣΙ ΙΙ. Οι εκ των προτέρων δεσμεύσεις θα πρέπει, τουλάχιστον, να περιλαμβάνουν τη στενή συνεργασία με τον ενιαίο εποπτικό μηχανισμό, κατάλληλο μακροπροληπτικό πλαίσιο και κατάλληλο πλαίσιο για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

- Σύμφωνα με τις πρακτικές του παρελθόντος, με την ένταξή του στον ΜΣΙ ΙΙ το Μαυροβούνιο θα πρέπει επίσης να αναλάβει περαιτέρω δεσμεύσεις («δεσμεύσεις μετά την ένταξη»), με στόχο την επίτευξη υψηλού βαθμού σταθερής σύγκλισης, όπως απαιτείται από το άρθρο 140 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ.
- Οι δεσμεύσεις για τα στάδια πριν και μετά την ένταξη θα πρέπει, μεταξύ άλλων, να λαμβάνουν υπόψη την ανάγκη για μεταρρυθμίσεις με σκοπό την αντιμετώπιση των μακροοικονομικών ευπαθειών και τυχόν πρόσθετων προκλήσεων που έχουν προκύψει από την πρότερη μονομερή υιοθέτηση του ευρώ από το Μαυροβούνιο.
- Το Μαυροβούνιο θα πρέπει επίσης να λάβει τα αναγκαία μέτρα για την ενίσχυση των επιχειρησιακών και αναλυτικών ικανοτήτων της Κεντρικής Τράπεζας του στον τομέα της νομισματικής πολιτικής, ώστε να διασφαλιστεί η αποτελεσματική συμμετοχή της Κεντρικής Τράπεζας του Μαυροβουνίου στο Ευρωσύστημα, μετά την κατάργηση της παρέκκλισης.

Άρθρο 1

Πεδίο εφαρμογής

Το παρόν πρωτόκολλο καθορίζει προσαρμοσμένο πλαίσιο αξιολόγησης της σύγκλισης για την υιοθέτηση του ευρώ από το Μαυροβούνιο σύμφωνα με το άρθρο 140 της ΣΛΕΕ, όσον αφορά το άρθρο 140 παράγραφος 1 πρώτο εδάφιο τρίτη και τέταρτη περίπτωση της ΣΛΕΕ, όπως περιγράφεται λεπτομερέστερα στα άρθρα 3 και 4 του πρωτοκόλλου (αριθ. 13) των Συνθηκών. Τα στοιχεία των άρθρων για τα οποία το παρόν πρωτόκολλο δεν προβλέπει προσαρμογές δεν επηρεάζονται από το παρόν πρωτόκολλο.

Άρθρο 2

Εφαρμογή των κριτηρίων σύγκλισης

Το κριτήριο της συναλλαγματικής ισοτιμίας που ορίζεται στο άρθρο 140 παράγραφος 1 πρώτο εδάφιο τρίτη περίπτωση της ΣΛΕΕ και περιγράφεται λεπτομερέστερα στο άρθρο 3 του πρωτοκόλλου (αριθ. 13) των Συνθηκών δεν εφαρμόζεται στο Μαυροβούνιο ως ουσιαστικό οικονομικό κριτήριο και αντικαθίσταται από τα άρθρα 4 έως 6.

- Το κριτήριο του μακροπρόθεσμου επιτοκίου που ορίζεται στο άρθρο 140 παράγραφος 1 πρώτο εδάφιο τέταρτη περίπτωση της ΣΛΕΕ και περιγράφεται λεπτομερέστερα στο άρθρο 4 του πρωτοκόλλου (αριθ. 13) των Συνθηκών εξακολουθεί να εφαρμόζεται στο Μαυροβούνιο, και συμπληρώνεται από τα άρθρα 4 έως 6.

Άρθρο 3

Συμμετοχή στον ΜΣΙ ΙΙ

Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 2 παράγραφος 1, το Μαυροβούνιο υποβάλλει αίτηση συμμετοχής στον μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών (ΜΣΙ ΙΙ), όπως προβλέπεται στο άρθρο 140 παράγραφος 1 πρώτο εδάφιο τρίτη περίπτωση της ΣΛΕΕ.

- Το Μαυροβούνιο συμμετέχει στον ΜΣΙ ΙΙ για τουλάχιστον δύο συναπτά έτη πριν από την έγκριση θετικής αξιολόγησης της σύγκλισης δυνάμει του άρθρου 140 της ΣΛΕΕ και του άρθρου 3 του πρωτοκόλλου (αριθ. 13) των Συνθηκών.
- Το Μαυροβούνιο διατηρεί σταθερή εξωτερική θέση κατά τη διάρκεια της συμμετοχής του στον ΜΣΙ ΙΙ για περίοδο τουλάχιστον δύο συναπτών ετών.
- Πριν από την ένταξη στον ΜΣΙ ΙΙ, το Μαυροβούνιο και τα μέρη του ΜΣΙ ΙΙ συμφωνούν επί σειράς εκ των προτέρων δεσμεύσεων σε επίπεδο πολιτικών, οι οποίες θα πρέπει να υλοποιηθούν από το Μαυροβούνιο πριν ενταχθεί στον εν λόγω μηχανισμό. Με την ένταξη του στον ΜΣΙ ΙΙ το Μαυροβούνιο αναλαμβάνει επίσης περαιτέρω δεσμεύσεις («δεσμεύσεις μετά την ένταξη»).

Άρθρο 4

Άλλοι συναφείς παράγοντες

Προκειμένου να αξιολογηθεί κατά πόσον το Μαυροβούνιο έχει επιτύχει υψηλό βαθμό σταθερής σύγκλισης, δίνεται ιδιαίτερη σημασία στην εξέταση των άλλων συναφών παραγόντων που αναφέρονται στο τελευταίο εδάφιο του άρθρου 140 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ.

Άρθρο 5

Εξωτερική αξιολόγηση βιωσιμότητας

Η εξέταση που αναφέρεται στο άρθρο 4 περιλαμβάνει, ιδίως, την αξιολόγηση:

- (i) i) της κατάστασης και της εξέλιξης του ισοζυγίου πληρωμών (τρέχουσες συναλλαγές, κεφαλαιακές μεταβιβάσεις και χρηματοοικονομικές συναλλαγές), συμπεριλαμβανομένων των εξωτερικών χρηματοπιστωτικών θέσεων ενεργητικού και παθητικού· και
- ii) της κατάστασης και της εξέλιξης της ανταγωνιστικότητας τιμών και κόστους.

1. Με την εξέταση ελέγχεται η ύπαρξη πιθανών εξωτερικών ή εσωτερικών ανισορροπιών, οι οποίες θα μπορούσαν να έχουν οδηγήσει σε σοβαρές εντάσεις συναλλαγματικής φύσεως, εάν το Μαυροβούνιο είχε το δικό του νόμισμα, καθώς και η διατηρησιμότητα της εξωτερικής θέσης.
2. Η ύπαρξη κινδύνων για τη διατηρησιμότητα της εξωτερικής θέσης μπορεί να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι δεν έχει επιτευχθεί υψηλός βαθμός σταθερής σύγκλισης.

Άρθρο 6

Εσωτερικές ανισορροπίες και χρηματοοικονομικός τομέας

Για τους σκοπούς του άρθρου 5 παράγραφος 2, η αξιολόγηση πιθανών εσωτερικών ανισορροπιών, οι οποίες ενδέχεται να οδηγήσουν σε εξωτερικές ανισορροπίες, περιλαμβάνει:

- i) τις εξελίξεις όσον αφορά το χρέος των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων·
- ii) ευπάθειες στον χρηματοοικονομικό τομέα.

Άρθρο 7

Ικανότητα της Κεντρικής Τράπεζας

Το Μαυροβούνιο λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για την ενίσχυση των επιχειρησιακών και αναλυτικών ικανοτήτων της Κεντρικής Τράπεζάς του στον τομέα της νομισματικής πολιτικής.

Τα μέτρα αυτά διασφαλίζουν την αποτελεσματική συμμετοχή της Κεντρικής Τράπεζας του Μαυροβουνίου στο Ευρωσύστημα μετά την κατάργηση της παρέκκλισης.